

prostorima, njegovo iskreno z a n i m a - n j e za mnogobrojne i raznovrsne muzejske i muzeološke probleme, te njegovo n a s t o j a n j e da doprinese o p ć o j d o b r o b i t i cjelokupne slavonsko-baranjske muzeologije” (V. Burić).

Upravo ove riječi izrečene u ime slavonskih muzealaca mogu poslužiti i kao zaključak i kao ocjena Bauerova djelovanja u Slavoniji. U svijesti muzejskih radnika Slavonije, od dalekih 1940-ih godina do danas, upravo se uz ime dr. Bauera veže saznanje o njegovu doprinosu u općoj dobrobiti cjelokupne slavonske muzeologije.

PROF. DR. ANTUN BAUER - INICIJATOR I DONATOR ZBIRKE BAUER I GALERIJE UMJETNINA VUKOVAR

ZDRAVKO DVOJKOVIĆ

Ovdje će biti prikazana povijest četrdesetčetverogodišnjeg postojanja i rada Zbirke Bauer i Galerije umjetnina Vukovar i trogodišnje progonstvo - odnosno krađa cjelokupnog fundusa - 1648 ekspozicija u vrijeme agresije na Republiku Hrvatsku i grad Vukovar od premoćno naoružane srbo-jugoslavenske vojske, koja je u svom zločinačkom, barbarskom i osvajačkom napadu na Vukovar razorila cijeli grad do temelja - 19. prosinca 1991. godine, a njegove stanovnike, bez obzira na vjeru i naciju, protjerala iz grada (kao i stanovnike cijele nekadašnje općine Vukovar iz svih sela i grada Iloka).

Sjećajući se davnih početaka rada ove kulturne ustanove - prema riječima prof. dr. Antuna Bauera i dr. Antonije Bauer (njegove supruge) kao i prema podacima iz arhiva Gradskog muzeja Vukovar i dokumentacije Zbirke Bauer - sačuvane u Arhivu Muzejskoga dokumentacijskog centra u Zagrebu - (naročito iz prepiske dr. A. Bauera s gospodinom A. E. Brličem, prvim direktorom Muzeja u Vukovaru, i prepiske dr. A. Bauera s prvim honorarnim kustosom Zbirke Bauer, prof. Branom Crlenjakom iz Vukovara) možemo sa sigurnošću

ustvrditi da su prve umjetnine koje je Muzej primio kao poklon za postav buduće Galerije (odnosno Zbirke Bauer) stigle u Vukovar 16. ožujka 1948. godine (kada je dr. A. Bauer napravio prvi postav Galerije) iz vlasništva dr. A. Bauera koji je tada živio (gdje također i danas živi) u Zagre-

bu, u svom stanu u Krajiškoj ulici br. 23. To su bile: uljane slike, kipovi u bronci, drvetu, sadreni odljevci starohrvatskih platera, ukrasi i reljefna plastika s romaničkih katedrala i drugih kipova u kamenu i mramoru, koje je dr. A. Bauer već 1945. godine obećao Vukovaru, svom rodnom gradu, kao

Zgrada Zbirke Bauer i galerije umjetnina Vukovar

poklon, ako dođe do realizacije njegove inicijative i konkretnog prijedloga za osnivanje muzeja i galerija u samom gradu.

Već u veljači 1946. godine na urgentne prijedloge prof. dr. A. Bauera, Gradski narodni odbor donosi odluku o osnivanju Gradskog muzeja Vukovar.

Dr. A. Bauer u sljedećih deset godina (1948.-1958.) provodi intenzivan rad na muzeološkoj obradi - prvih svojih donacija za muzej i galeriju - i izrađuje plan rada Muzeja u koji je uvijek bio uključen i zahtjev osnivanja Galerije umjetnina u okviru Muzeja, ali kao posebnog odjela (i u posebnoj zgradi) s kustosom koji bi vodio isključivo poslove galerije. Borba za muzejski prostor u tim davnim godinama (a tako je i danas) bila je teška i dugotrajna i uglavnom se dolazilo do nenamjenskih zgrada, vlažnih i s mnoštvom stanara koje je trebalo najprije iseliti iz tih prostorija dobivenih za galeriju ili muzej. Nastojanje dr. A. Bauera za odgovarajućim i primjerenim prostorom za Galeriju (odnosno Zbirku Bauer) trajalo je usporedo s njezinim postojanjem (neslužbeno ili službeno objavljenim) točno 44 godine. Za podizanje kulturnog nivoa sredine Galerija je imala veliko značenje premda je za to vrijeme postojanja promijenila šest zgrada a muzejsku građu je godinama deponirala i ponovno izlagala, prema mogućnostima.

Prvi slobodan prostor dobio je dr. A. Bauer (od mnogobrojnih prijatelja zvani "Pajo Bauer") u staroj školskoj zgradi šegrtske škole na malom baroknom trgu, koji Vukovarci zovu "kod Bečarskoga križa", u kojoj je u dvije prostorije napravio prvi postav

galerije umjetnina - odnosno Zbirke Bauera. Uz umjetnine postavljen je i izbor ostalih predmeta poklonjenih za muzej (iz numizmatičke zbirke 3000 komada starog novca, starog oružja 100 komada, vitrine, ormari, stolovi, stilske stolice, police, postamenti, dio knjiga za buduću biblioteku i arhiv za likovnu umjetnost složen u pakete i nerazvrstan). Iako bez pravoga kustosa i ravnatelja muzeja i galerije, u Muzeju je već 10. ožujka 1948. godine započeo konkretan rad. Gospodin Marko Linić vodio je dnevnik rada i urudžbeni zapisnik i mjesečno je 1-2 izvještavao o svom radu dr. A. Bauera šaljući mu izvještaje u Zagreb (dokumentacija u arhivu MDC-a Zagreb).

Za galerijski odjel Gradskog muzeja, odnosno buduću "Zbirku Bauer" stigle su u toj prvoj pošiljci iz Zagreba zbirka umjetničkih slika (60 komada) i kiparskih djela (26 komada). Već u toj donaciji nalazili su se reprezentativni primjerci umjetnina iz razdoblja "hrvatske moderne" (Becić, Kraljević, Herman, Meštrović, Valdec, Frangeš, Kerdić, Rendić i drugi).

Uz dr. Antuna Bauera u cijelom ovom poslu oko započinjanja rada Muzeja u Vukovaru potporu i pomoć mu je pružala njegova supruga, gospođa dr. Antonija - Tonka Bauer (uz doktorat prava bila je i apsolventica povijesti umjetnosti), koja je također i direktno sudjelovala u postavljanju prvog postava Galerije i Muzeja, a to je činila i nadalje u tijeku sljedećih 40 godina postojanja tih ustanova u Vukovaru.

Nakon prvotnog uspjeha ostvarenog u šegrtskoj školi s fundusom muzeja i galerije, prevelikim za te prostorije, dr. A. Bau-

er, zahvaljujući svom temperamentu i poklonima gradu Vukovaru, uspijeva za Muzej i Galeriju 1951., godine dobiti kasnobaroknu zgradu diližansne pošte s karakterističnim masivnim arkadama i otvorenim, nadsvođenim trijemovima u prizemlju, u staroj jezgri Vukovara, uz barokni trg trokutaste osnove. Na ulaznim vratima te zgrade nalazilo se kucalu u obliku poštanske trube (roga), a iznad vratnica u kamenu uklesano: 1819. ISCP (Primo Syrmienis Cursus Publicus). Na kraju zatvorenoga kvadratičnog dvorišta bila je zgrada bivše konjušnice (diližanse), koja je kasnije adaptirana za Atelje - radni prostor Likovne grupe Vukovar - amaterskog likovnog udruženja građana - pri Galeriji, kustos galerije bio je tajnik i reanimator rada tog udruženja

(Likovna grupa imala je 60 članova).

Ispod čitave dužine uličnog pročelja zgrade nalazio se veliki zasvođeni podrum, koji je često znao biti ispunjen dunavskom vodom - kada je Dunav u jesen ili u proljeće poraste. U zgradi se nalazilo 1951. godine nekoliko stanara na katu i u prizemlju. Zadaću da ih iseli i započne rad Muzeja u toj zgradi dobio je prvi direktor, gospodin Ante E. Brlić - kojeg je pronašao (u Osijeku) i doveo u Vukovar sam dr. Bauer.

Novi scenarij za stalni postav u zgradi diližansne pošte također je izradio dr. A. Bauer, a sadržajno je obuhvaćao: arheološku i kulturno-povijesnu zbirku u dvije prostorije, te galerijski materijal u tri sobe na katu. U narednim godinama dr. A. Bauer intenzivno radi na popunjavanju darovanih

zbirki i spremno obećaje gradu Vukovaru novu kolekciju uljanih slika iz svog vlasništva za buduću galeriju.

Od osnivanja vukovarskog Muzeja i prve donacije dr. A. Bauera, galerijski materijal zauzima značajno (po opsegu veći dio) mjesto u početnom fundusu i stalnom postavu. Tijekom godina do 1959. razvojem muzeja i potrebom da se tematski prikaže povijest vukovarskog područja, galerijski materijal dolazi u depo muzeja. Dr. Bauer ni tada ne gubi nadu i započinje dopisima urgirati kod Narodnog odbora općine Vukovar (svakodnevnim telefonskim urgencijama) i uspijeva sklopiti ugovor između Narodnog odbora općine Vukovar i njega osobno, prema dopisu br. 07-6081/1-1959., od 13. lipnja 1959. godine, s tim da se Galerija ima preseliti u samostalnu zgradu nekadašnjega gradskog magistrata (djelomično preseljenje izvršeno od 23. do 26. lipnja 1959.), sagrađenu u klasicističkom stilu 1818. (Anton Semper), nad čijim je vratima u trokutastom timpanonu u štuku napisano: "Domus oppidana - MDCCCXVIII". Polovicom 1959. godine na ulazu u ovu zgradu bila je postavljena (i dugo u depou galerije ljubomorno čuvana) ploča s natpisom: Galerija umjetnina Vukovar; bila je to prva javna obavijest kojom se obilježava postojanje Galerije u Vukovaru. Prvi stalni postav u ovom službenom (samostalnom) prostoru na prvom katu staroga Gradskog magistrata ponovno postavlja dr. A. Bauer. U četiri prostorije bilo je postavljeno 36 umjetnina, uljanih slika i kipova. Oduševljen ovakvim uspjehom i ponovnim radom galerije dr. A. Bauer šalje novu donaciju umjetnina

za Vukovar sa 50 eksponata (uljane slike, grafike, skulpture). Tada, a i kasnije unutar i između ovakvih većih donacija dopunjavao je Zbirku Bauer pojedinim radovima

za biblioteku galerije.

Nakon nekoliko godina Galerija ponovno napušta zgradu staroga Gradskog magistrata jer 1965. godine te prostorije uzima

Iz stalnog postava Zbirke Bauer i galerije umjetnina Vukovar

poznatih hrvatskih umjetnika. Veliki općinski automobil (to je bila dogovorena praksa) uvijek bi po dolasku iz Zagreba od dr. A. Bauera donosio po koji kip, sliku, reljef, arhiv (novinski izreske) ili kataloge i knjige

Općina za otvaranje Muzeja NOB-a (II. svjetskog rata na vukovarskom području), koji kasnije ulazi u sastav Gradskog muzeja Vukovar.

Dr. A. Bauer je već ranije ocijenio da su i ove prostorije bile premalene za djelovanje Galerije i nastavlja dalje svoju borbu: dopisima, čestim dolascima u Vukovar

mentalnoga klasicističkog dvorca (s još uvijek važećim baroknim značajkama) vukovarskih grofova Eltz u novom Vukovaru. Građen 1749., dograđen 1781. i 1811., a današnji

na razgovore i potragu za novim prikladnim smještajem za galeriju. Uz pomoć direktora Muzeja, gospodina Ante E. Brlića i već navedenim osobnim angažmanom - uspijevaju za Muzej dobiti zgradu monu-

izgled dvorac je dobio početkom XX. stoljeća. U 1966. godini Muzej započinje svoje preseljenje u Dvorac, a u staru zgradu diližansne pošte (gdje je do tada bio muzej) sada seli Galerija. Preseljenjem u ovu zgradu

u Ulici maršala Tita br. 19 (u starom Vukovaru) započinje najcjelovitije i najplodnije razdoblje djelovanja, rada i postojanja Zbirke Bauer u Vukovaru.

Ugovorom sklopljenim između Skupštine općine Vukovar (ovo je već drugi ugovor koji dr. A. Bauer sklapa s gradom Vukovarem težeći pružiti što veću zaštitu galeriji - koju je često i javno nazivao "svojim djetetom" koga hoće "osamostaliti - staviti na svoje noge", a za grad Vukovar je govorio da je "pupak svijeta" i s tim, da je Vukovarac, uvijek se ponosio), koju je predstavljao u svojstvu predsjednika Skupštine općine gospodin Zvonko Špoljar, odnosno Gradskog muzeja (kao daroprimca) na jednoj strani, i dr. Antonije Bauer i dr. Antuna Bauera na drugoj strani, kao darodavaca, precizirani su odnosi o osnivanju i radu Zbirke Bauer i Galerije umjetnina u Vukovaru.

S tim ugovorom je 10. svibnja 1968. godine službeno utemeljeno ime Zbirka Bauer i nalazi se u sklopu imena Galerije koja i nadalje ostaje kao specijalni odjel Gradskog muzeja Vukovar s vlastitim programom rada, nazivom, pečatom, znakom, vlastitom zgradom i kustosom vezanim isključivo na djelatnost galerije. Posebno su u navedenom ugovoru razrađeni odnosi suradnje donatora s kustosom i opće druge međusobne obveze koje su tim ugovorom preuzele obje strane.

Ponesen ovom odlukom i optimističnim raspoloženjem u dugi vijek rada ove (sada već formirane kulturne ustanove) galerijske zbirke, ponovno iz Zagreba šalje novu veću količinu umjetnina za Vukovar - 100 slika,

grafika i kiparskih djela iz svog vlasništva, obećavajući nove donacije (što je navedeno i u ugovoru o darovanju i popuni postojećeg fundusa). Ovdje treba spomenuti da je prof. dr. Antun Bauer u ovoj zgradi po treći put postavio "prvi stalni postav" (od 1948. do 1968. god.) - na prvom katu zgrade u 7 prostorija bile su izložene 154 umjetnine, od toga 103 slike, crteža, grafike, 50 kipova i kiparskih ostvarenja u reljefu (bronca, drvo) i 1 tapiserija.

Primjera radi navodim jednu prostoriju iz ovoga stalnog postava (jednog od najboljih i najcjelovitijih prikaza, osim onoga 1989. u Muzejskom prostoru u Zagrebu) nazvanu "hrvatskom slikarskom školom" (bila je to treća po redu prostorija na prvom katu galerije) a sadržavala je djela sljedećih umjetnika: Miroslava Kraljevića, Josipa Račića, Oskara Hermana, Vladimira Becića - uz njih su tu još bila djela: Franje Račkog, Ivana Meštrovića, Vlahe Bukovca, Ivana Benkovića, Marina Studina, Ive Lozice, Antuna Augustinčića, Vilka Gecana i Ljube Babića.

Sve do 1989. godine Zbirka Bauer i galerija umjetnina nije imala primjeren katalog (cijele zbirke ili samo stalnog postava) koji bi iskazao svu vrijednost ove nadasve bogate zbirke (uz još kasnije brojne Bauerove donacije). U toj je godini Muzejski prostor na Jezuitskom trgu u Zagrebu započeo seriju izložaba iz privatnih kolekcija i prvo mjesto pripalo je Zbirci Bauer, kojim je povodom tiskan i reprezentativan katalog. Na ovoj izložbi prikazana je selekcija od 220 slika i skulptura (odnosno 115 slikara i 26 kipara), a donju vremensku granicu

među slikarima označavaju Franjo Ksaver Giffinger (1826.-1878.) i Josip Franjo Muecke (1819.-1883.), dok prikaz kiparskog stvaralaštva počinje djelima Ivana Rendića. Značenje i cjelinu umjetničke kolekcije Zbirke Bauer dobro je istaknuo u katalogu (1989.) zagrebačke izložbe prof. Vinko Zlamalik sljedećim riječima: "...izložba fiksira sve one tendencije likovnog istraživanja koje su se sukcesivno smjenjivale u povijesnom razdoblju hrvatske umjetnosti od akademskog realizma, hrvatske moderne, simbolizma, impresionizma, postimpresionizma i ekspresionizma u prvim desetljećima našeg stoljeća, preko intimizma, poetskog i kolorističkog realizma te ekspresionizma boje i geste između dva rata, pa sve do slojevitog paralelizma različitih tendencija, individualnih poetika i konceptijskih smjerova karakterističnih za prvo desetljeće nakon II. svjetskog rata. Dio izložaka dokumentira i značajke hrvatskog angažiranog slikarstva i socijalno pragmatističkih tendencija koje prethode razdoblju slobode likovnog stvaralaštva nakon godine 1948. Unatoč svim ograničenjima i skučenostima izbora, umjetnički inventar vukovarske galerije u cjelini pruža bogat uvid u individualne značajke slikara i kipara stvaralaca, uvjetovane povijesnom tradicijom i regionalnom pripadnošću, različitim temperamentima i mentalitetom. Pred očima posjetilaca i ljubitelja umjetnosti otkrivaju se manje poznata ili nepoznata djela velikog broja hrvatskih slikara, kipara i grafičara, uvijek na visokoj razini likovnog oblikovanja, a često i antologijska ostvarenja prvih i najznačajnijih ličnosti naše likovne prošlosti..."

Prema projektu adaptacije (zgrade dilažansne pošte) Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Osijeka uređena je u prizemlju galerije prostorija od 100 m² (nadsvođena bačvastim križnim svodovima koje drže debeli četvrtasti stupovi) kao Likovni salon galerije za povremene izložbe - gdje se godišnje priređivalo 15 do 20 izložaba (prema izvještaju Gradskog muzeja Vukovar u "Glasniku slavonskih muzeja" za 1983. godinu vidimo da su u okviru muzeja organizirane 53 izložbe, od toga 25 galerijskih).

Suradujući na taj način s likovnim umjetnicima i njihovim stručnim društvima, umjetničkim grupama, likovnim kolonijama, galerijama i muzejima u zemlji i inozemstvu (Mađarska, SAD - razmjena časopisa za slikarstvo i povijest umjetnosti, ICOM - Paris, MDC - Zagreb i drugim), povjesničarima umjetnosti, školama, radnim organizacijama, uključivanjem srednjoškolske mladeži da pišu maturalne radnje vezane uz Galeriju u studijskom prostoru (uređenom za tu namjenu) koristeći se galerijskim arhivom i bibliotekom; Zbirka Bauer tako postaje kulturni centar uz Muzej, Biblioteku i Kazalište, te razvija sve življu i bogatiju djelatnost. Zbirka Bauer je svoj dragocjeni fundus u nekoliko navrata prikazivala izvan Vukovara sa željom da, iako s manjim brojem djela (izborom najvrednijih umjetnica), bude izlagana i viđena u drugim sredinama kao što su Osijek, Vinkovci, Slavenska Požega, Našice, Vrpolje, Bačka Palanka, Samobor, Zenica i Zagreb (1989.). I nakon 1968. godine Bauerove donacije gradu Vukovaru se nastavljaju: pojedinačne

donacije umjetnina 1969., 1976., 1977., 1978., 1979., i 1980. - ukupno 22 umjetnine, te dana 15. lipnja 1976. godine cjelovita zbirka crteža i grafika hrvatskih umjetnika, ukupno 382 umjetnine, koje su bile uvedene u knjigu Inventara - ulaza umjetnina u Zbirku Bauer i galeriju umjetnina od broja 281 do 663. Slijede i druge donacije arhivskog, bibliotečnog i inog materijala za galeriju kao što je: 28. studenoga 1975., 15. lipnja 1976., 16. ožujka 1977., 1978., 1979. i 1980. primljeno od prof. dr. A. Bauera za Likovni arhiv galerije više od 30.000 dokumenata (kataloga, pozivnica, plakata, fotografija, reprodukcija u boji i dr.) od toga je u 1980. godini obrađeno i u autorske omote uloženo 10.630 dokumenata. Osim toga za galeriju je stiglo u 1979. godini - zbirka starih knjiga brojem 504 primjeraka i ranije stigle 3 jednake metalne montažne police za knjige veličine 330x330x70 cm.

U Zbirci Bauer i galeriji umjetnina Vukovar vođene su tri inventarne knjige: Inventarna knjiga ulaza umjetnina, Inventarna knjiga Zbirke Bauer i Inventarna knjiga Galerija umjetnina kao zasebna (iako su mnogi inventarni brojevi nabavljani kao nadopuna Zbirke Bauer). U galeriji je vođena kartoteka: po abecednom redu umjetnika (otvaran je fascikl - odnosno inventarni omot za svaku umjetninu i za svakog umjetnika, za sva djela iz Zbirke Bauer - dr. A. Bauer je vlastoručno ispisivao podatke u inventarni omot - nabavu djela i ostali životopis koji je vezan za tu umjetninu), zatim po tehnikama - zbirka uljanih slika, zbirka crteža, grafika, skulptura (po

materijalima bronca, drvo, plastika, metal, gips i dr.). Odvojeno je vođen Likovni arhiv galerije. Uz to je bio započet rad na fototeci i filmoteci umjetnina (obrađen je samo jedan dio). Inventarne knjige su mikrofilmirane.

Na zahtjev prof. dr. A. Bauera 1975. godine izvršena je procjena umjetnina iz Zbirke Bauer u čiju svrhu je imenovana stručna komisija u sastavu: prof. Vinko Zlamalik, predsjednik, prof. Ljerka Gašparović, član, prof. Branka Balen, član, i Zdravko Dvojković, prof., kao član - kustos Zbirke Bauer i galerije umjetnina Vukovar. Komisija je radila na taj način što je svaku od 281 umjetnine posebno promatrala i analizirala te dala procjenu vrijednosti za svaku pojedinu umjetninu, izvršeno je na kraju zbrajanje svih iznosa i utvrđena procjena (prema vrijednosti novca u 1975. godini - procjena je rađena zbog osiguranja fundusa Zbirke Bauer) od 4.468.500,00 dinara. U okviru ove procjene nije obuhvaćena cjelovita zbirka crteža i grafika domaćih slikara koja je kao novija donacija godinu dana kasnije dobivena za galeriju. Ova donacija crteža (15. lipnja 1976.) preuzeo je od dr. A. Bauera u njegovu stanu u Zagrebu kustos Zbirke Bauer i galerije umjetnina Vukovar Zdravko Dvojković, a ormari za smještaj zbirke (5 - "Primat" ormara za smještaj grafičkih zbirki, kao što je već ranije navedeno). Ova zbirka je iznosila 382 umjetnine. Zbog dotrajalosti zgrade dilihansne pošte (u Ul. maršala Tita br. 19 - unatoč stalnim popravcima i rekonstrukciji, u posljednjoj sobi stalnog postava početkom 1982. godine urušila se cijela stropna konstrukcija

masivnih greda, cigle i zemlje). Zbirka Bauer i galerija umjetnina seli 21. listopada 1982. godine u novi privremeni smještaj u sklopu zgrade Centra za kulturu Vukovar u Ul. M. Pijade 30 (prostorije na prvom katu). To je zapravo zgrada vukovarskoga Hrvatskog doma (kazališta) sagrađena 1921. godine (arhitekt Aleksandar Freudenreich - 1892. - 1974.) koja je imala u svom sklopu kazališnu dvoranu, knjižnicu i javnu čitaonicu. Poslije 1948. godine grubo je narušen ulazni dio Hrvatskog doma i sagrađen je novi jednokatni dio u kojem je sada (1982.) smještena Zbirka Bauer.

Tu je u ponovno novom prostoru, koji je tek trebalo galerijski oblikovati (velikim panoima pregrditi i u pozadini organizirati depoe za smještaj umjetnina) prof. dr. A. Bauer u suradnji s kustosom prof. Zdravkom Dvojkovićem, postavio izbor najvrednijih djela iz Zbirke Bauer (postav je bio 50% umanjen u odnosu na onaj u zgradi dilažanske pošte). Tu su postavljeni ormari za grafičku zbirku, te je organiziran rad studijskog odjela s bibliotekom i arhivom. U malom Likovnom salonu u sklopu istog prostora priređuju se i povremene izložbe umjetnika, izlažu se i manje cjeline iz Zbirke Bauer (djela Ivana Meštrovića, Oskara Hermana, Vanje Radauša, Vladimira Filakovca i drugih). Jedan dio umjetnina Zbirke Bauer povremeno se izlaže i u alternativnim izložbenim prostorima u gradu, i to u Galeriji u izlogu NA-ME - Robne kuće "Dunav", koju je realizirao slikar Jozo Ivanković, prostorijama gradske Biblioteke i "Maloj galeriji Društva inženjera i tehničara Borova", koju je vodio prof. Branko Mrkušić,

te u drugim prostorima.

Nakon ovog "privremenog" rješenja koje je trajalo tri godine, Skupština općine Vukovar dodjeljuje Zbirci Bauer i galeriji umjetnina zgradu nekadašnje osnovne škole "Vladimir Nazor" u Ulici Stjepana Radića br. 64, sagrađenu 1911. godine u secesijskom stilu (ranije Mađarska škola - u Doljnoj Maloj). Tijekom 1985. i 1986. godine zgrada škole je djelomično adaptirana (izmijenjene su rine i popravljen krov da ne curi voda u prvi kat ove velike, ali vlažne i dotrajale jednokatnice) za potrebe galerije (postavljeni su nosači za slike, ureden parket, probijeni zidovi u prizemlju radi spajanja prostorija za stalni postav i dr.). Kako je ovim izborom zgrade za smještaj Zbirke Bauer - prof. dr. A. Bauer bio zadovoljan, a i u želji da u ovom prostoru u sklopu te iste zgrade (na prvom katu) osnuje Galeriju radničkog likovnog stvaralaštva (tada na nivou Jugoslavije) povećao je svoju donaciju 1986. godine poklonivši 151 umjetninu recentnoga likovnog stvaralaštva. Izložbom djela iz ove najnovije donacije dr. A. Bauera (ponovno postavlja prvi postav prof. dr. A. Bauer i kustos Z. Dvojković) započeo je i rad Zbirke Bauer i galerije umjetnina Vukovar (s dvoje zaposlenih - kustos i čistačica).

Zbog nepristupačnih prilaza ovoj zgradi i položaja izvan strogog centra Vukovara, predloženo je (od strane čelnika vukovarske općine) da se Galerija premjesti u nekadašnju (a sada već 3 do 5 godina napuštenu) zgradu Službe društvenog knjigovodstva u samom centru Starog Vukovara. Uza suglasnost donatora dr. Antonije

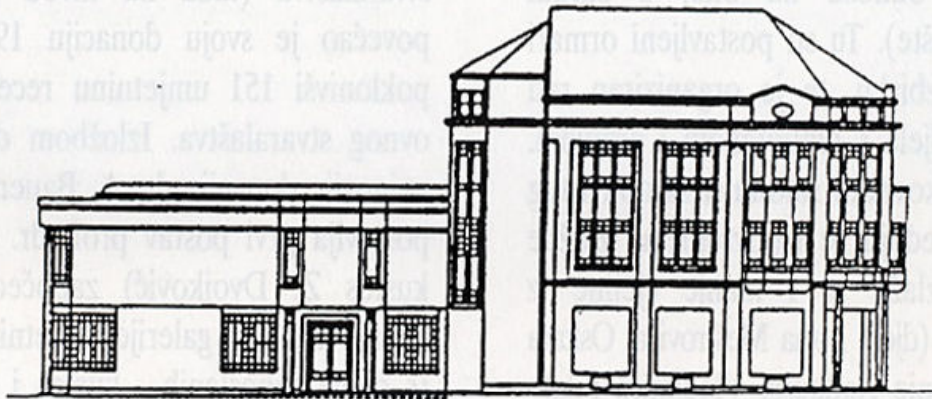
Bauer i prof. dr. Antuna Bauera - odlukom Skupštine općine Vukovar od 19. ožujka 1987. godine - Zbirci Bauer i galeriji dodjeljuje se zgrada (nekadašnje) Službe društvenoga knjigovodstva, kojom se pokušava definitivno riješiti prostor za Galeriju u

niz godina napuštena).

Oduševljeno i s puno nade pozdravljajući ovaj potez Skupštine općine Vukovar, prof. dr. Antun Bauer je 1987. godine poklonio nove umjetnine iz recentnoga likovnog stvaralaštva sa 189 djela za Zbirku Bauer

Pogled s trga na Galeriju (zgrada SDK-a i Malog kina)

Pogled na dvorišni dio Galerije (s ulice)

Vukovaru. Ova je zgrada lijepo secesijsko zdanje s dva kata i jednokatnom susjednom zgradom (pripojenoj uz SDK u prostorijama prvoga kata - gdje je kasnije bio stan kustosa) koja je bila kino-dvorana (nekadašnjeg Malog kina, tada također već

u Vukovaru povećavajući tako fundus galerije novim radovima i umjetnicima (među ostalima zbirkom naivnog slikarstva i kiparstva).

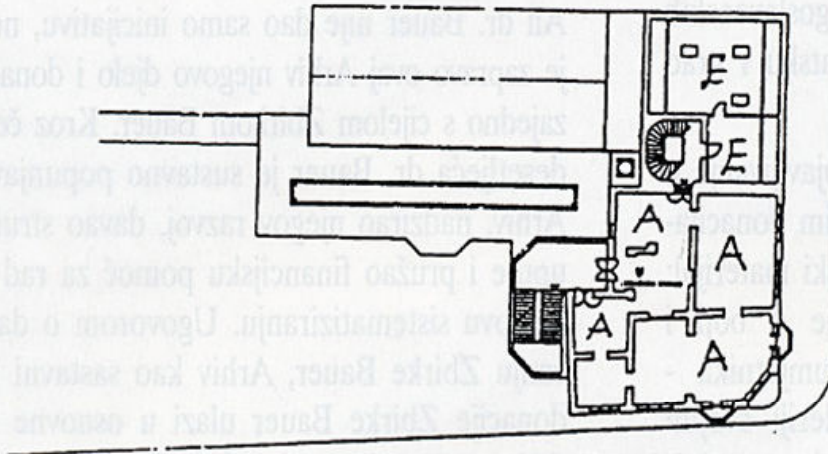
Za ovu zgradu (bivše Službe društvenoga knjigovodstva) cjelovitu dokumentaciju (ar-

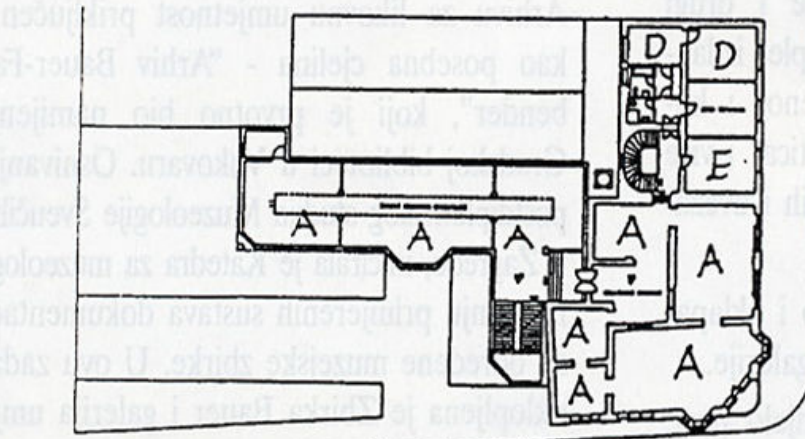
hitekonski plan i projekt adaptacije) s idealnim i cjelovitim rješenjem za Zbirku Bauer izradio je Matija Salaj uz veliko

zalaganje gospodina Bože Biškupića (tada predsjednika Republičkog fonda za kulturu, uz primjereno osiguranje sredstava za

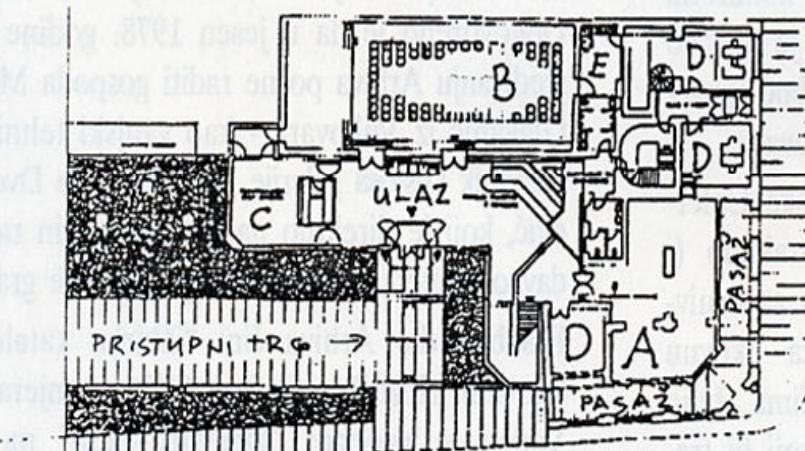
NOVI DOM ZA ZBIRKU BAUER

Drugi kat

Prvi kat

Prizemlje

Naručilac: Gradski muzej Vukovar
 Autori projekta: Matija Salaj, Branka Bek
 Projektirano 1990. godine

Već je niz godina aktualan problem adekvatnog smještaja zbirke, koja je dosad promijenila nekoliko lokacija. Vukovar je 1990. napokon osigurao odgovarajući prostor u središtu grada za uređenje suvremene galerije, u kojoj bi dominirala zbirka Bauer.

Arhitektonski koncept

Galerija bi zauzimala dva objekta, tj. bivšu zgradu SDK, vrlo lijepo secesijsko zdanje sa dva kata i jednokatnu susjednu zgradu, nekadašnju kino-dvoranu s ulaznim prostorom i stanom na katu, te dogradnju.

Ulazni hal je centralni prostor iz kojega se ulazi u:

- A – galerijske prostore prizemlja, prvoga i drugoga kata
- B – multimedijalnu dvoranu (bivša kino-dvorana)
- C – višenamjensku malu dvoranu s manjim šankom
- D – blok arhiva, biblioteke i sobe kustosa
- E – pomoćne prostore galerije i depoe

Adaptacijom i dogradnjom dobiva se:

- prostor za stalni postav 300–350 eksponata
- prostor za studijske i aktivne depoe za 500–600 umjetnina
- prostor za pasivne depoe za cca 500–600 umjetnina
- prostor za arhiv likovne umjetnosti i biblioteku
- radni prostor za direktora galerije i 4–5 kustosa
- multimedijaska dvorana za 150–200 posjetilaca
- mala dvorana za cca 30 posjetilaca

Ukupno 1.797 četvornih metara korisne površine

Novi dom za Zbirku Bauer

početak radova). Sve se kretalo ka konačnom rješenju (dr. A. Bauer je imao jedan mali prostor za sebe u zgradi u kojem je boravio 1989.-1990. u cilju izrađivanja novog postava u ovoj zgradi) koje nije realizirano zbog agresije velikosrpskih i jugoslavenskih zavojevača na Republiku Hrvatsku i grad Vukovar u 1991. godini.

U Zbirku Bauer, od njezina pojavljivanja u Vukovaru 1948. godine i s prvim donacijama umjetnina stizao je i arhivski materijal: izresci iz novina, reprodukcije u boji i crno-bijele, fotografije djela umjetnika - kako onih zastupljenih u galeriji svojim djelima, tako i drugih; časopisi za umjetnost i kulturu, katalozi, knjige i drugi materijal. Posjedovali smo i komplet izdanja "Hrvatska revija" (sve uvezeno) i komplet izdanja "Alma mater Croatica" i više stranih časopisa redovito primanih i uvezanih.

Sve je to djelomično obrađivano i uklapalo u rad na Likovnom arhivu galerije.

Kako je ovaj Arhiv isključivo djelo prof. dr. Antuna Bauera, te ovom prilikom dajem ovaj prikaz kao još jedan konkretni prilog valorizaciji doprinosa koji je on dao muzejskoj struci u cjelini, a posebno muzejsko-galerijske djelatnosti u Vukovaru.

Usporedo s osnivanjem vukovarske Galerije, dr. A. Bauer je odmah istaknuo (i konkretno potpomogao) potrebu za osnivanjem odgovarajućeg Arhiva za likovnu umjetnost, prema njegovim riječima, želio je izgraditi: "primjereni sistem koji bi trebao služiti za korištenje i za izgradnju analognih sistema likovne dokumentacije u drugim galerijama".

Kao jedan od najistaknutijih muzejskih stručnjaka u Hrvatskoj više puta je isticao potrebu stvaranja sustava dokumentacije govoreći: "Muzej bez dokumentacije nije studijska muzejska ustanova."

Ali dr. Bauer nije dao samo inicijativu, nego je zapravo ovaj Arhiv njegovo djelo i donacija zajedno s cijelom Zbirkom Bauer. Kroz četiri desetljeća dr. Bauer je sustavno popunjavao Arhiv, nadzirao njegov razvoj, davao stručne upute i pružao financijsku pomoć za rad na njegovu sistematiziranju. Ugovorom o darovanju Zbirke Bauer, Arhiv kao sastavni dio donacije Zbirke Bauer ulazi u osnovne zadatke rada vukovarske Galerije.

Arhivu za likovnu umjetnost priključen je kao posebna cjelina - "Arhiv Bauer-Fassbender", koji je prvotno bio namijenjen Gradskoj biblioteci u Vukovaru. Osnivanjem postdiplomskog studija Muzeologije Sveučilišta u Zagrebu, inicirala je Katedra za muzeologiju izgradnju primjerenih sustava dokumentacije za određene muzejske zbirke. U ovu zadaću uklopljena je Zbirka Bauer i galerija umjetnina, kojoj je Arhiv za likovnu umjetnost već bio postavljen kao studijski zadatak. Dogovoreno je da u jesen 1978. godine na sređivanju Arhiva počne raditi gospođa Maša Glavanić iz Vukovara - kao vanjski tehnički suradnik kustosa galerije prof. Zdravko Dvojkić, koji je direktno nadgledao njezin rad i davao upute kod razvrstavanja arhivske građe. Poseban dio Arhiva čini "Zbirka kataloga likovnih izložbi", koja ima 1.426 primjeraka. Voden je precizni "Dnevnik rada" pa je moguće točno odrediti količinu obavljenih poslova u Arhivu od 1978. do 1981. godine. Zbirka Bauer-Fassbender, koja nosi naziv

prema donatorima dr. A. Baueru i Peteru Fassbenderu iz Koelna ima obrađenih 2.217 reprodukcija u koloru u 448 autorskih omota. Potkraj 1979. godine Arhiv je imao 43.465 obrađenih dokumenata u 6.590 autorskih omota. Tu treba uključiti i Zbirku kataloga i 1.450 fascikala s materijalom koji je sačuvan iz ranije donacije dr. A. Bauera. Na kraju 1981. godine ukupno je obrađeno 68.700 uloženi dokumenata u 7.338 signiranih omota, sistematiziranih i uloženi u strukturu Arhiva prema prihvaćenoj tematici.

Tematski je Arhiv usmjeren u prvom redu na likovnu umjetnost slavonske regije i na suvremenu domaću likovnu umjetnost, na primjenjenu umjetnost i srodne struke.

U godinama prvog pojavljivanja od 1948. Zbirke Bauer do njezina progonstva (krađe) 1991. godine, dajem pregled (po godinama rada) kustosa koji su vodili Zbirku Bauer i galeriju umjetnina Vukovar: prof. Brane Crlenjak 1959.-1965.; Vladimir Marenić, akademski slikar, 1965.-1969.; Branko Mrkušić, prof. povijesti umjetnosti, 1969.-1971.; A. E. Brlić (ravnatelj muzeja u miru - u vrijeme kada je galerija bila bez

kustosa) 1971.-1972.; Zdravko Dvojković, prof. povijesti umjetnosti, 1972.-1986.; mr. Mirjana Zajec-Vulić, akademska slikarica i grafičarka, 1981.-1988.; i Stjepan Petrović, prof. povijesti umjetnosti, 1986.-19. XI. 1991. godine.

Kako je Zbirka Bauer otuđena (kao i ostali cjelokupni fundus sa svim pratećim materijalom, mobilijarom i arhivom i dr. i, prema saznanjima, najvećim dijelom uništen), iz Republike Hrvatske i razorenoga grada Vukovara, a za njezina posljednjeg kustosa do danas se ništa ne zna (prošle su tri godine a od prof. Stjepana Petrovića, koji je do zadnjeg dana ostao u Vukovaru - stanujući u istoj zgradi - sa Zbirkom Bauer - nemamo nikakvih utemeljenih podataka), ostaje nam samo da se nadamo boljim vremenima i da zajedno s donatorima dr. Antonijom Bauer i prof. dr. Antunom Bauerom ponovno u Vukovaru podignemo veću i ljepšu novu Zbirku Bauer, za koju je dr. A. Bauer u svom stanu u Zagrebu u Krajiškoj 23 već pripremio novih 1000 umjetnina, koje samo čekaju da budu prenešene u slobodni i vjekovni hrvatski grad Vukovar...